

APSTIPRINĀTS
2020.gada 18.jūnija ISMA Senāta sēdē,
protokols Nr. 4-20

ISMA INFORMĀCIJAS
SISTĒMU
MENEDŽMENTA
ANNO 1994 AUGSTSKOLA

Studiju virziena "Vadība, administrēšana un nekustamo
īpašumu pārvaldība"

**STUDIJU PROGRAMMAS „PROFESIONĀLĀ
BAKALAURA STUDIJU PROGRAMMA
“UZŅĒMĒJDARBĪBAS VADĪBA”**

Pārskats par 2012./2019. studiju gadu veikto studiju programmas pilnveidi

Rīga, 2020

Saturs

1. Studiju programmas raksturojošie parametri	3
1.1. Pēdējo 6 gadu izmaiņu studiju programmas parametros apraksts un analīze.....	4
1.2. Statistikas dati par studējošajiem studiju programmā.....	4
1.3. Analīze un novērtējums par studiju programmas parametru savstarpējo sasaisti.....	5
2. Studiju saturs un īstenošana.....	7
2.1. Studiju kursu satura aktualitātes un atbilstības nozares, darba tirgus vajadzībām un zinātnes tendencēm novērtējums	7
2.2. Studijuursos iekļautās informācijas, sasniedzamo rezultātu, izvirzīto mērķu u.c. rādītāju savstarpējās sasaistes un sasaistes ar studiju programmas mērķiem un sasniedzamajiem rezultātiem novērtējums	8
2.3. Studiju īstenošanas metožu novērtējums	9
2.4. Studiju programmā iekļauto studējošo prakšu uzdevumu sasaistes ar studiju programmā sasniedzamajiem studiju rezultātiem novērtējums	9
2.5. Analīze un novērtējums par studējošo noslēguma darbu tēmām un vērtējumiem	11
2.6. Analīze un novērtējums par studējošo, absolventu un darba devēju aptauju rezultātiem, to izmantošanu studiju satura un kvalitātes pilnveidē	12
2.7. Studējošo ienākošās un izejošās mobilitātes novērtējums	17
3. Studiju programmas resursu un nodrošinājuma atbilstība studiju programmas īstenošanas nosacījumiem un studiju rezultātu sasniegšanai	20
4. Mācībspēki.....	21
4.1. Mācībspēku sastāva izmaiņu analīze un novērtējums par pārskata periodu	21
4.2. Studiju programmas īstenošanā iesaistīto mācībspēku kvalifikācijas atbilstības studiju programmas īstenošanas nosacījumiem un normatīvo aktu prasībām novērtējums.....	21
4.3. Akadēmiskā personāla iesaiste zinātniskajā pētniecībā un iegūtās informācijas pielietojums studiju procesā	22
4.4. Mācībspēku sadarbības novērtējums. Studējošo un mācībspēku skaita attiecība studiju programmas ietvaros	23

1. Studiju programmas raksturojošie parametri

1.1. Pēdējo 6 gadu izmaiņu studiju programmas parametru apraksts un analīze

Profesionālā bakalaura studiju programmā “Uzņēmējdarbības vadība”, ievērojot iepriekšējās studiju virziena akreditācijas ekspertu komentārus un ieteikumus, izmaiņas pieprasījuma struktūrā, kā arī aktualizējot studiju programmu atbilstoši darba tirgus vajadzībām un zinātnes attīstības tendencēm, kopš iepriekšējās akreditācijas lapas izsniegšanas notikušas šādas izmaiņas studiju programmas parametros – koriģēts piešķiramais grāds, studiju programmas mērķis un uzdevumi, ir izmaiņas programmas īstenošanas formās un veidos, klāt nākusi vēl viena programmas īstenošanas vieta, mainīts studiju programmas direktors. Nemainīgs palicis studiju programmas nosaukums, programmas kods, veids un līmenis, piešķiramā kvalifikācija, programmas apjoms, kā arī noslēguma pārbaudījums. Veiktās izmaiņas un to analīze atspoguļotas tabulā.

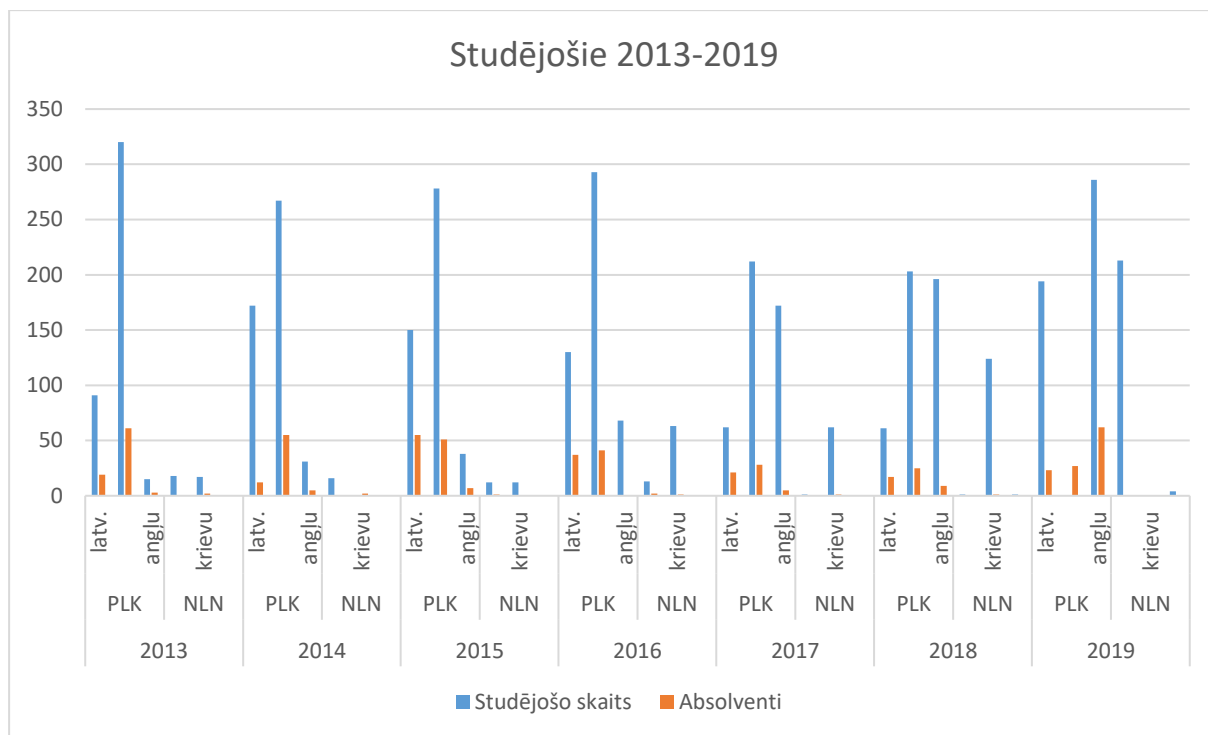
Tabula Nr.1. Veiktās izmaiņas profesionālā bakalaura studiju programmas “Uzņēmējdarbības vadība” parametros

Studiju programmas parametri	Veiktās izmaiņas un to analīze	
Īstenošanas forma, veids, ilgums (ja nepilni gadi, norādīt mēnešos) un īstenošanas valoda	Lai nodrošinātu pēc iespējas aktīvāku studējošo līdzdalību studiju procesā un kvalitatīvāku programmas satura apguvi, tika nolemts atteikties no studijām tālmācības formā. Saskaņā ar izmaiņām Augstskolu likumā, sākot no 2019.gada 1.janvāra studijas netiek īstenotas krievu valodā.	
Pilna laika klātiešana	4 gadi	Latviešu un angļu
nepilna laika klātiešana	4 gadi un 5 mēneši	Latviešu un angļu
nepilna laika neklātiešana	4 gadi un 5 mēneši	Latviešu un angļu
Īstenošanas vieta	Rīga, Lomonosova iela 1, k-6, LV-1019. ISMA Latgales filiāle, Kandavas iela 17, Daugavpils, LV-5401. ISMA filiāle Fergānā (Uzbekistānā), Al Fargonij iela-48, (Virsnieku nams), Fergāna, Uzbekistāna (skat. 1.2.pielikumu par studiju virziena īstenošanu filiālēs)	
Studiju programmas direktore	Viktoriia Riashchenko, Dr.oec., Assoc.prof.	
Piešķiramais grāds, profesionālā kvalifikācija	Precizēts piešķiramais grāds atbilstoši profesionālajai kvalifikācijai – profesionālā bakalaura grāds uzņēmējdarbības vadībā. Piešķiramā kvalifikācija nav mainījies – uzņēmuma vadītājs.	
	Studiju programmas mērķis, uzdevumi un sasniedzamie rezultāti koriģēti atbilstoši akreditācijas ekspertu komentāriem un ieteikumiem, kā arī darba tirgus vajadzībām un zinātnes attīstības tendencēm.	
Studiju programmas mērķis	Sagatavot augsti kvalificētus, novatoriski domājošus un konkurētspējīgus uzņēmējdarbības līderus, kuriem piemīt prasme risināt mūsdienu biznesa problēmas strauji augošajā pasaules konkurences tirgū, uzņēmēju domāšana, spēja veidot un veiksmīgi vadīt dažādu nozaru uzņēmumus, vienlaikus apzinoties savu sociālo atbildību.	
Studiju programmas	1. Nodrošināt konkurētspējīgu augstāko profesionālo izglītību	

uzdevumi	<p>atbilstoši piektā līmeņa profesionālajai kvalifikācijai un 6. Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras (EKI) līmenim uzņēmējdarbības vadības jomā un sagatavot speciālistus ar lielu produktivitātes potenciālu gan Latvijas, gan pasaules darba tirgū.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Veicināt augsta līmeņa apmācību un praksi uzņēmējdarbības vadības jomā, veidojot un stiprinot analītiskās un līderības, kā arī problēmu risināšanas prasmes. 3. Sniegt studentiem vispusīgas zināšanas, praktiskās iemaņas un izpratni par mūsdienu ekonomiskās attīstības likumiem, inovāciju saistību ar uzņēmējdarbību, procesiem dažādās tautsaimniecības nozarēs, valsts un sabiedrības pārvaldi un citiem ar uzņēmējdarbību saistītiem procesiem. 4. Attīstīt studentu zinātniski pētnieciskā darba prasmes, analītisko un inovatīvo domāšanu, radošumu, komunikācijas prasmes, kas absolventiem ļaus kļūt par radošām personībām, veiksmīgi atrast vietu Latvijas un pasaules darba tirgū. 5. Veicināt izglītības un pētniecības attīstību uzņēmējdarbības vadības jomā, vienlaikus stiprinot Latvijas augstākās izglītības konkurētspēju starptautiskā līmenī. 6. Sagatavot studentus, lai viņi ieņemtu vadošus amatus un veidotu karjeru uzņēmumos, sabiedriskās un bezpeļņas organizācijās, sāktu savu biznesu, kā arī turpinātu studijas maģistrantūrā.
Sasniedzamie studiju rezultāti	<ul style="list-style-type: none"> - apgūt uzņēmuma darbības pamatprincipus, iemācīties plānot un prognozēt uzņēmuma darbību, organizēt un vadīt darbu atbilstoši uzņēmuma mērķiem un saskaņā ar Latvijas Republikas un starptautisko likumdošanu; - analizēt un izprast aktuālās ekonomiskās attīstības likumsakarības un principus un tautsaimniecības vidē notiekošos procesus, prast analizēt un novērtēt komercdarbības makro un mikro vidi, lai pieņemtu lēmumus atbilstoši situācijas izmaiņām, ievērojot civilās aizsardzības un vides aizsardzības prasības; - vadīšanas procesā pieņemt lēmumus atbilstoši situācijas izmaiņām, t.sk. pielietojot ekonomiski matemātiskās metodes; - apgūt prasmes un kompetences pielietot iegūtās teorētiskās un praktiskās zināšanas tūrisma uzņēmuma un tā struktūrvienību efektīvai vadīšanai, regulāri pilnveidojot savas zināšanas par novitātēm nozarē un profesionālās darbības jomā.

1.2. Statistikas dati par studējošajiem studiju programmā

Novērtējot studējošo skaitu Profesionālā bakalaura studiju programmā “Uzņēmējdarbības vadība”, redzams, ka studējošo skaits ir samērā stabils, ar tendenci pieaugt. Visā pārskata periodā pieprasītas ir bijušas pilna laika klātienes (PLK) studijas, pēdējos gados aizvien vairāk studējošo izvēlas arī nepilna laika studijas (NLN).

Attēls Nr. 1. Studējošo skaita izmaiņas pa gadiem, plūsmām, veidiem

Angļu valodas plūsmas pieprasījuma pieaugums saistīts gan ar pieaugošu pieprasījumu konkurētspējīgai izglītībai un turpmākai veiksmīgai darbiekārtošanai globalizācijas tirgus apstākļos, gan ar to, ka vairs netiek piedāvātas studijas krievu valodā, kā arī ar studējošo pieplūdumu no angļiski runājošām (piemēram, Indija) un citām valstīm. Savukārt, līdz ar Uzbekistānas valdības interesi par ISMA filiāles izveidi Fergānā un tai sniegto atbalstu, informācija par ISMA piedāvāto studiju kvalitāti izplatījusies gan Uzbekistānā, gan tai tuvējās valstīs, tādējādi vērojams straujš studentu skaita pieaugums no šī reģiona. Turklāt jau esošie ISMA studenti labprāt dalās ar atsauksmēm savu tuvinieku un draugu vidū, kas arī šīs informācijas ietekmē izvēlas studēt Rīgā. Pārsvārā ārvalstnieki, sevišķi no ārpus Eiropas Savienības esošajām valstīm studē pilna laika studijās.

1.3. Analīze un novērtējums par studiju programmas parametru savstarpējo sasaisti

Profesionālā bakalaura studiju programma „Uzņēmējdarbības vadība” sagatavo konkurētspējīgus speciālistus, kuri var ieņemt vadošus amatus un veidot karjeru uzņēmumos, sabiedriskajās un bezpeļņas organizācijās, kā arī sākt savu uzņēmējdarbību. Studiju programma veidota tā, lai studējošie iegūstot vispusīgu priekšstatu par uzņēmējdarbību, mūsdienu sabiedrības attīstības tendencēm un stratēģisko attīstību mainīgā globālā vidē, attīstītu spēju izmantot studiju procesā iegūtās zināšanas veidā, kas apliecina profesionalitāti, atbildīgumu un kompetenci uzņēmuma vadības jomā.

Studiju programmas nosaukums ir profesionālā bakalaura studiju programma „Uzņēmējdarbības vadība”, kas pilnībā saskan un izriet no iegūstamā grāda – profesionālā bakalaura grāds uzņēmējdarbības vadībā un kvalifikācijas – uzņēmuma vadītājs. Studiju programma ir saskaņota ar atbilstošā profesijas standarta „Uzņēmuma vadītājs” prasībām.

Atbilstoši šim standartam un darba tirgus situācijai ir formulēts studiju programmas mērķis, akcentējot profesionalitāti, novatorisku pieeju problēmu risināšanā un uzņēmēja sociālo atbildību. Uzdevumi izvirzīti, lai sasniegtu studiju programmas mērķi un ir orientēti uz tādu studiju procesa elementu saskaņotību kā studiju saturs, profesionālo zināšanu un prasmju apguve, mūžizglītība un zinātniskā pētniecība.

Studiju programmu mērķauditorija ir ļoti plaša – tie ir uzņēmumu īpašnieki un vadītāji privātajā vai publiskajā sektorā, speciālisti, kuri plāno uzsākt uzņēmējdarbību, un jebkurš interesents, kas vēlas gūt padziļinātas zināšanas un kompetences uzņēmumu vadības dažādās jomās, turklāt izglītības ieguve tiek piedāvāta ne tikai Latvijas iedzīvotājiem, bet arī ārvalstniekiem (īstenojot programmu arī angļu valodā).

Studentu uzņemšana ISMA profesionālā bakalaura studiju programmā „Uzņēmējdarbības vadība” notiek saskaņā ar ISMA Uzņemšanas noteikumiem, kas katru gadu, atbilstoši normatīvo aktu prasībām, tiek apstiprināti ISMA Senātā un publicēti ISMA mājas lapā www.isma.lv. Tiesības studēt ISMA profesionālā bakalaura studiju programmā “Uzņēmējdarbības vadība” ir katram Latvijas pilsonim un Latvijas nepilsonim, kā arī Eiropas Savienības pilsonim, Eiropas Ekonomikas zonas pilsonim vai Šveices Konfederācijas pilsonim un Eiropas Kopienas pastāvīgajam iedzīvotājam, kuram ir derīga uzturēšanās atļauja. Ārzemniekiem, kuriem nav izsniegta pastāvīgās uzturēšanās atļauja, tiesības studēt ISMA nosaka Augstskolu likuma 83. pants.

Lai studētu ISMA profesionālā bakalaura studiju programmā „Uzņēmējdarbības vadība”, nepieciešama dokumentāri apliecināta un Latvijā atzīta vidējā izglītība vai vidējā profesionālā izglītība.

2. Studiju saturs un īstenošana

2.1. Studiju kursu satura aktualitātes un atbilstības nozares, darba tirgus vajadzībām un zinātnes tendencēm novērtējums

Profesionālā bakalaura studiju programmas „Uzņēmējdarbības vadība” studiju kursu saturs veidots tā, lai nodrošinātu tāda vadītāja sagatavošanu, kurš ir līderis un spēj nodrošināt uzņēmuma darbību visās funkcionālajās jomās un uzņemties atbildību par tā norisēm arī no likumiskā un ētiskā viedokļa. Studiju programma izstrādāta un aktualizēta, balstoties uz normatīvajiem aktiem (izglītības standarts un profesijas standarts), iepriekšējās studiju virziena akreditācijas ekspertu norādījumiem, studējošo un absolventu aptauju rezultātiem, noslēguma darbu rezultātiem, aktuāliem zinātniskajiem pētījumiem, tajā skaitā ISMA mācībspēku veiktajiem pētījumiem, kā arī darba devēju ieteikumiem, kas izteikti aptaujās, raksturojumos no prakses vietām, tiekoties konferencēs, darba grupās, konsultējot bakalaura darbu izstrādē, recenzējot bakalaura darbus un piedaloties valsts pārbaudījumu (bakalaura darba aizstāvēšanas) komisijās. Šāda kompleksa un daudzveidīga pieeja studiju satura un procesa pilnveidē nodrošina programmas satura atbilstību darba tirgus prasībām un nozares attīstības tendencēm. Turklāt studiju kursu docēšanā iesaistīti mācībspēki, kuri ir arī savas jomas profesionāļi ar vērā ņemamu praktisko pieredzi, uzņēmumu dibinātāji, īpašnieki, līdz ar to, vadot nodarbības, tie iepazīstina studentus ar jaunāko nozares pieredzi, atklājumiem un metodēm.

Saskaņā ar ISMA iekšējo kārtību, studiju programmas aktualitāti uzrauga attiecīgā Studiju virziena padome, nepieciešamības gadījumā veicot korekcijas studiju plānā, studiju kursu saturā, prakses uzdevumos u.c. Studiju kursu apraksti tiek aktualizēti un izskatīti atbilstošajās katedrās vismaz reizi gadā, parasti pirms studiju gada sākuma vai pēc nepieciešamības biežāk. Studiju plāns tiek apstiprināts ne retāk kā reizi gadā ISMA Senātā.

2.2. Studijuursos iekļautās informācijas, sasniedzamo rezultātu, izvirzīto mērķu u.c. rādītāju savstarpējās sasaistes un sasaistes ar studiju programmas mērķiem un sasniedzamajiem rezultātiem novērtējums

Studiju programmas izstrādē un īstenošanā tiek ievērota loģiska secība – atbilstoši profesijas standartā definētajām prasībām un darba tirgus pieprasījumam tiek formulēts programmas mērķis un no tā izrietošie uzdevumi; programmas saturs (studiju kursu sadalījums) balstīts uz mērķa un studiju rezultātu sasniegšanu un izglītības standartā noteiktajiem kritērijiem saistot tos ar aktualitātēm darba tirgū un jaunākajiem zinātniskajiem atklājumiem ekonomikas un uzņēmējdarbības nozarē; attiecīgi studiju kursu saturs tiek veidots, lai īstenotu profesijas standartā noteikto zināšanu, prasmju, kompetenču apguvi un nodrošinātu studiju programmas mērķa realizāciju.

Studiju kursu saturs tiek apspriests un apstiprināts, sadarbojoties studiju programmā iesaistītajiem mācībspēkiem un Studiju virziena padomes dalībniekiem, līdz ar to tiek nodrošināta starppriekšmetu sasaiste un kopējo prasību attiecībā pret studiju rezultātu sasniegšanu saskaņošana, kā arī izslēgta nevajadzīga satura dublēšanās.

2.3. Studiju īstenošanas metožu novērtējums

Profesionālā bakalaura studiju programmas „Uzņēmējdarbības vadība” īstenošanas procesā tiek izmantotas dažādas, daudzveidīgas studiju metodes un formas – lekcijas, semināri, praktisko situāciju analīze, diskusijas, prezentācijas, patstāvīgie darbi individuāli un grupās u.c. Paralēli kontaktstundām studenti veic patstāvīgo darbu izpildi saskaņā ar studiju kursā plānoto.

Regulāri notiek mācībspēku dalīšanās ar pieredzi jaunu, mūsdienīgu apmācības metožu izmantošanā, e-vides iespēju apguvē, radošas domāšanas attīstīšanā un tamlīdzīgi, tam veltīta arī ikgadējā ISMA rīkotā konference „Open Learning and Distance Education”, kas 2020.gada janvārī notika jau 18.reizi.

Studiju metodes un formas mācībspēki izvēlas atbilstoši sava studiju kursa specifikai un lomai studiju programmā, praktiskajai darbībai studiju procesā, kā arī studentcentrētas izglītības principiem, kuru ievērošana augstskolā piešķir studējošajiem papildu pilnvaras un uzliek papildu pienākumus un atbildību. Atbalstot studentu iespējas ietekmēt savu studiju procesu, ISMA mācībspēki pieņem izaicinājumu veidot mūsdienīgu, atvērtu un inovatīvas idejas atbalstošu studiju procesu.

Uzsākot darbu ar konkrēto studentu grupu, docētājs iepazīstina studējošos ar plānotajiem studiju rezultātiem un pārrunā studiju kursa aktualitāti. Tad, ņemot vērā studentu intereses un vajadzības, kā arī studiju kursa specifiku, vienojas ar studentiem par iespējamo mācību procesa un vērtēšanas sistēmas pielāgošanu. Pirms studiju kursa apguves studējošiem tiek paziņots, kādi nosacījumi studiju kursa apguves laikā ir jāizpilda, kā tiek vērtētas zināšanas, kā veidojas gala vērtējums. Šis prasību kopums arī iekļauts katra studiju kursa aprakstā.

Lai nodrošinātu studiju satura aktualitāti, studiju procesa īstenošanā kā vieslektori tiek iesaistīti arī attiecīgās nozares profesionāļi, kuri iepazīstina ar aktualitātēm nozarē, diskutē un iztirzā konkrētus piemērus praktiskajā darbībā, kā arī konsultē studējošos praktisko pētījumu norises laikā.

Studenti tiek motivēti un saņem docētāju atbalstu, pielietojot dažādas iespējas sava patstāvīgā darba plānošanā un organizēšanā, piemēram, izmantot attiecīgo studiju kursu mācībspēku sagatavotos studiju materiālus Moodle elektroniskajā apmācības sistēmā.

Studiju procesā studējošo sasniegto studiju rezultātu vērtēšana notiek saskaņā ar ISMA noteikumiem „Studiju pārbaudījumi un to organizēšanas kārtība”. Tie nosaka iespējamās pārbaudījumu un starppārbaudījumu veidus, kā arī studiju kursa noslēguma pārbaudījumu formas (ieskaite vai eksāmens).

Lielu daļu studiju kursu pārbaudījumu studējošie kārtot rakstiskā veidā. Pēc mācībspēka ieskatiem pārbaudījumus ir iespējams kārtot arī mutiski vai izstrādājot praktisko darbu. Vērtēšanā tiek ņemts vērā arī studējošo darbs studiju kursa apguves laikā (sekmība kontroldarbos, aktivitāte semināros, patstāvīgo darbu izstrāde, referātu sagatavošana u.c.), pielietojot kumulatīvo vērtējuma metodi, kas paredz pakāpenisku gala vērtējuma veidošanu no vairākiem studējošā darba veidiem. Visā studiju procesā tiek ņemti vērā vērtēšanas pamatprincipi – vērtēšanas atklātības princips, vērtējuma obligātuma princips, vērtējuma pārskatīšanas iespēju princips, vērtēšanā izmantoto pārbaudes veidu dažādības princips.

Noslēdzošais posms studiju programmas apgūvē ir valsts pārbaudījuma kārtošana, t.sk., kvalifikācijas eksāmens un bakalaura darba izstrāde un aizstāvēšana. Studējošie tiek pielaisti pie valsts pārbaudījumu kārtošanas tikai tad, kad ir apgūts viss programmas saturs, respektīvi, iegūts pozitīvs vērtējums par katru studiju kursu un prakses uzdevumu veikšanu.

2.4. Studiju programmā iekļauto studējošo prakšu uzdevumu sasaistes ar studiju programmā sasniedzamajiem studiju rezultātiem novērtējums

Profesionālā bakalaura studiju programmas „Uzņēmējdarbības vadība” ietvaros ir paredzēta prakse 24 KP apjomā, kas sadalīta trijās praksēs 2., 3. un 4.kursā. Katras prakses uzdevumi, gaita un atskaites noformēšanas prasības atspoguļotas prakses aprakstos. Savstarpējā sadarbībā starp studentu un izvēlēto bakalaura darba vadītāju pēdējās prakses uzdevumi var tikt papildināti vai koriģēti atbilstoši izstrādājamā bakalaura darba tēmai, arī šī procedūra atrunāta prakses aprakstā.

Izstrādājot un aktualizējot prakšu uzdevumus, sadarboties tiek aicināti gan ISMA administratīvie un mācībspēki (programmu direktori, vadošie mācībspēki, karjeras centra pārstāvji, starptautiskās daļas pārstāvji u.c.), gan vietējie un ārzemju darba devēji, lai nodrošinātu tādu speciālistu sagatavošanu, kuri ir gatavi iekļauties darba tirgū. Aicināti sadarboties tiek arī ISMA studentu pašpārvaldes locekļi, kuri arī regulāri veic aptauju starp studējošiem par viņu vēlmēm un iespējām piedalīties praksē dažādos uzņēmumos.

Visi prakses uzdevumi ir saistīti ar studiju programmas ietvaros sasniedzamajiem rezultātiem, balstīti uz profesijas standartā noteiktajām un studijuursos apgūtajām zināšanām, prasmēm un kompetencēm. Šī sasaiste un prasības skaidri formulētas prakses aprakstos.

Pirms došanās praksē 2., 3. un 4. kursa studentiem tiek rīkoti studiju prakses semināri mācību gada sākumā, kur tiek skaidrota studiju prakses norise, prakses uzdevumu nepieciešamība un studiju prakses dokumentu noformējums, studenti tiek informēti par sadarbības partneriem no Latvijas un ārvalstīm, ar kuriem ISMA sadarbojas prakses un darba ietvaros, tiek iepazīstināti ar ISMA mājas lapas sadaļu “Prakse studentiem”, kur viņi var atrast nepieciešamo informāciju par praksi, kā arī iepazīties ar sadaļu, kur norādītas aktuālās vakances.

Katru gadu novembra beigās augstskolā tiek rīkota starptautiskā konference “Internship and Employment”, kur studenti iepazīstas ar potenciālajiem darba devējiem no Latvijas un ārvalstīm, gūst papildu zināšanas uzņēmumu pārvaldības, personāla lietvedības un mārketinga jomā, iepazīstas ar Latvijas un ārvalstu darba tirgus attīstības tendencēm un pieprasījumu. Konferencē katram studentam ir iespēja aprunāties ar uzņēmumu pārstāvjiem, uzdot visus interesējošos jautājumus un pieteikties praksei. Pieredze rāda, ka šī konference ir ļoti lietderīga, jo daudzi studenti iegūst informāciju un izvēlas prakses vietas gan Latvijā (tādos uzņēmumos kā, piemēram, SEB Shared Service centre, Accenture Latvia, Cabot Latvia, Evolution Gaming, Mogotel Hotels, Radisson Blu utt.), gan arī ārzemju uzņēmumos (piemēram, Spānijā – Odeon Tours, Grieķijā – JobTrust, Bulgārijā – Clio).

Visu prakšu uzdevumi ir saistīti ar pakāpenisku uzņēmuma vadītāja kvalifikācijas iegūšanai nepieciešamo zināšanu, prasmju un kompetenču apguvi, vispirms prakses laikā veicot vispārīgāku uzņēmuma darbības analīzi, tad papildinot to ar specifiskākiem jautājumiem un

4.kursa praksē iegūstot informāciju konkrētas problēmas formulēšanai un bakalaura darba izstrādei. Tādējādi 2.kursa prakses uzdevumi pamatā saistīti ar uzņēmuma darbības vispārēju novērtējumu, ārējās vides un konkurentu analīzi, plānošanas procesiem uzņēmumā, 3.kursa prakse balstās uz organizatoriskās struktūras un tādu atsevišķu darbības jomu kā personāla politika, mārketinga un produkta noieta, komunikāciju politika u.tml. analīzi, savukārt 4.kursa prakses uzdevumus precīzē bakalaura darba vadītājs saistībā ar studenta izvēlēto bakalaura darba tēmu un uzņēmuma darbības specifiku.

Studiju programmas „Uzņēmējdarbības vadība” studentiem, pateicoties ISMA sadarbības partneriem, tiek piedāvātas plašas prakses iespējas gan Latvijā, piemēram, uzņēmumi SEB Shared Service centre, Accenture, MSC Shared Service centre, Evolution Gaming Latvia regulāri piedāvā dažādas pozīcijas HR departamentā, biroja administrācijas departamentā, klientu apkalpošanas departamentā, projektu departamentā, gan arī ārzemēs, piemēram, uzņēmumi Clio (Bulgārijā) un Animafest (Spānijā) regulāri piedāvā pozīcijas klientu apkalpošanas departamentā un HR departamentā.

Vairums no šiem uzņēmumiem piedāvā dažādas prakses un darba pozīcijas, kur var iziet praksi dažādos studiju līmeņos un saistībā ar dažādiem prakses uzdevumiem. Uzņēmumiem tiek izsūtīti studentu prakses uzdevumi, lai tie varētu izprast, kas tieši studentam prakses laikā jāpaveic, regulāri tiek veikta uzņēmumu aptauja, kā arī prakses semināros tiek noteikts studentu pieprasījums un nodrošināta attiecīgā sasaiste. Uzņēmumi arī piedāvā pēdējo kursu studentiem jau pastāvīgas darba vietas, ja tie spēj sevi pierādīt prakses laikā, kas pierāda, ka studentu teorētiskā un praktiskā sagatavotība darba tirgum ir pietiekama.

Ārzemēs praksi studenti iziet arī ar Mūžizglītības programmas Erasmus palīdzību, kur studentiem tiek dota stipendija algas vietā. Tā ir arī lieliska iespēja iepazīt ārzemju tirgus aspektus un iegūt starptautisko pieredzi jau pirms absolvēšanas laika. Sadarbības līgumi par prakses nodrošināšanu ISMA augstskolai ir vairākiem uzņēmumiem, piemēram, Odeon Tours (Spānija), I-Practice (Spānija), Job Trust (Grieķija), Clio (Bulgārija), Turkiston Yulduzi (Uzbekistāna) utt.

Svarīgākie studentu atlases kritēriji, lai piedalītos praksē Erasmus+ programmas ietvaros saskaņā ar ISMA Studentu mobilitātes Erasmus+ programmas nolikumu, ir šādi:

- studenti ir pārcelti uz otro studiju gadu;
- studenti ir sekmīgi;
- studentiem ir pietiekošas atbilstošās svešvalodas zināšanas.

ISMA turpina nemitīgi attīstīt augstskolā studējošo karjeras iespējas un meklē jaunas prakses vietas, lai visiem studentiem ir iespēja iekļauties Latvijas darba tirgū. Karjeras centra vadītāja regulāri tiek ar vietējo un ārzemju darba devēju pārstāvjiem, stimulējot tos piedāvāt arī apmaksātas prakses vietas. Studenti tiek aicināti uz sapulcēm, kur karjeras un starptautiskās daļas pārstāvji regulāri informē par prakses iespējām, kā arī šī informācija tiek izplatīta ar mājas lapas, sociālo mediju un informācijas dēļu palīdzību augstskolas telpās. Informācijas sadalē tiek iesaistīti arī studentu pašpārvaldes pārstāvji.

Jāpiebilst, ka studentam ir tiesības pašam atrast prakses vietu, līdz ar to viņš izrunā prakses uzdevumus ar darba devēju patstāvīgi, taču Karjeras centrs aktīvi meklē jaunas prakses vietas, kuras var nodrošināt prakses vietas kā vietējiem, tā arī ārvalstu studentiem.

Kopumā Latvijas valsts ietvaros ISMA sadarbojas ar 32 darba devējiem, savukārt Erasmus+ projekta ietvaros ISMA sadarbojas ar 11 darba devējiem.

2.5. Analīze un novērtējums par studējošo noslēguma darbu tēmām un vērtējumiem

Profesionālā bakalaura studiju programmas „Uzņēmējdarbības vadība” noslēgumā, lai iegūtu profesionālā bakalaura grādu, studējošie izstrādā un aizstāv bakalaura darbus. Noslēguma darbu temati studējošajiem ir pieejami ISMA mājas lapas tiešsaistē, sadaļā Metodoloģiskie materiāli. Temati tiek grupēti atbilstoši to zinātniskiem vadītājiem, kuri ir grupēti pēc piederības katedrām. Ik gadu zinātnisko vadītāju un programmu direktoru pienākums ir pārskatīt esošos tematus un, ja rodas nepieciešamība atbilstoši izmaiņām darba tirgū, veikt modifikācijas tematu definējumos. Formulējot tematus, zinātnisko vadītāju un programmu direktoru pienākums ir ņemt vērā darba devēju pārstāvju viedokļus par tirgus aktualitātēm un vēlamajiem zinātniski-praktiskajiem jaunievedumiem, kā arī zinātniski-teorētisko analīzi, kurus turpmāk varētu pielietot nozarē. Darba devēji tiek regulāri aptaujāti, aizpildot anketas, personīgu tikšanu laikā, kā arī Internship and Employment ikgadējas konferences laikā. Darba devēju pārstāvji ik gadu tiek aicināti piedalīties noslēguma darbu aizstāvēšanas komisijā, kuras laikā aktīvi izpauž savu viedokli un piedalās diskusijās.

Iesniedzot izstrādāto darbu aizstāvēšanai, studentiem ir aicināti iesniegt arī atsaukumi no sava darba devēja, kurā viņš norāda, vai piedāvātie jaunievedumi var tikt pielietoti vai jau tiek izmantoti uzņēmuma darbības efektivitātes paaugstināšanai. Papildus arī ir novērtēts, ja pētījumu rezultāti ir publicēti kādā no zinātnisku rakstu krājumiem, piemēram, ISMA starptautiskās konferences Information Technologies & Management ik gadu izdotajos zinātnisko tēžu krājumos.

Būtisks faktors bakalaura darba izstrādē ir tas, ka, saskaņojot noslēguma darbu tematu, zinātniskais vadītājs 4. kursa prakses uzdevumus apzināti formulē tā, lai maksimāli veicinātu studenta iesaisti prakses procesā un ļautu izmantot iegūtās zināšanas, prasmes un kompetences noslēguma darba izstrādei. Tādējādi studenti ir stimulēti gan dziļāk iesaistīties prakses procesā, gan aptaujāt darba devējus un iegūt pietiekošu informācijas apjomu, lai bakalaura darbā piedāvātu uzņēmumam ieviest savus izstrādātos jaunievedumus un spētu tos arī ekonomiski pamatot.

Formulējot darba tematus, tiek ņemti vērā šādi faktori:

- Studenta sasaiste ar prakses vietu vai esošā darba devēja prasības nepieciešamai analīzei/ izstrādātiem jaunievedumiem;
- Dziļa izpratne par pētāmā uzņēmuma uzņēmējdarbības procesiem, par to struktūru, finanšu rādītājiem, piedāvāto produktu/pakalpojumu sortimentu klāstu, komunikāciju un virzīšanas politiku, kopējo attīstības stratēģiju, attiecībām ar personālu, konkurentu un nozares analīzi, attīstības tendences industrijā, riskus, globālo politisko un sociālo ietekmi utt.;

- Obligātā prasība ir darba noslēguma daļā piedāvāt jaunievedumu kopumu, kas spētu būtiski ietekmēt uzņēmējdarbības efektivitāti, piemēram, celt konkurētspēju un/ vai paaugstināt peļņu.

Novērtējot studējošo bakalaura darbu tēmas pēdējo trīs gadu laikā un to sasaisti ar darba tirgu, ir jāatzīmē, ka visi aizstāvētie darbi saistīti ar aktuāliem uzņēmējdarbības jautājumiem, piemēram, pakalpojumu kvalitātes uzlabošanu, jaunu klientu piesaisti, konkurētspējas uzlabošanu, kvalitātes vadības sistēmas pilnveidi u.c. Šie noslēguma darbi tika veiksmīgi aizstāvēti un tajos pētījumam tika izmantota informācija, kas iegūta no studējošo darba devējiem, pārsvarā prakses laikā.

Liela daļa bakalaura darbu ietvaros veikto pētījumu un to rezultātā izstrādāto priekšlikumu ir ekonomiski pamatoti un tiek atzinīgi novērtēti un reāli izmantoti konkrētu uzņēmumu darbībā, par ko liecina darba devēju sniegtās atsauksmes, kas tiek pievienotas iesniegtajiem noslēguma darbiem. Līdz ar to ir iespējams apgalvot, ka ISMA studējošie, izvēloties bakalaura darbu tēmu un pētījumu objektus balstās ne tikai uz teorētiskām zināšanām, kas iegūtas studiju laikā, bet arī uz praktiskām iemaņām, un ir kompetenti noteikt darba tirgus pieprasījumu un nozares attīstības tendences atbilstoši profesionālajiem uzdevumiem.

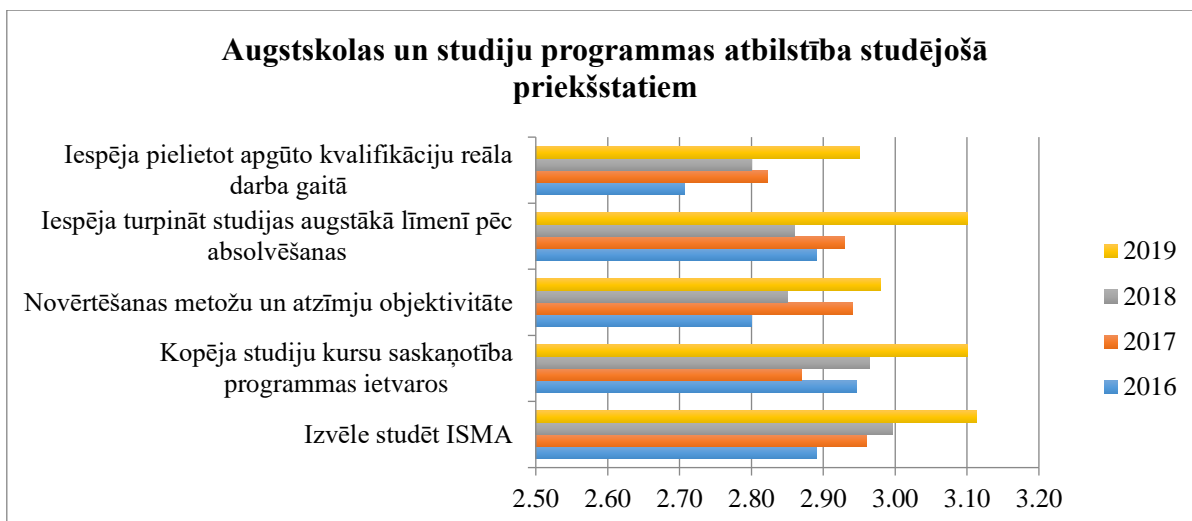
2.6. Analīze un novērtējums par studējošo, absolventu un darba devēju aptauju rezultātiem, to izmantošanu studiju satura un kvalitātes pilnveidē

Ievērojot 2016. gada 27. aprīļa studiju akreditācijas komisijas ieteikumus „Studējošo, darba devēju un absolventu aptaujā ietveramie obligātie jautājumi“, 2016. gada ISMA tika izstrādātas vienotas studējošo, darba devēju un absolventu anketas visām studiju programmām, kas ļauj izvērtēt ne tikai konkrēto studiju programmu, bet visas augstskolas darbu kopumā. Anketēšana notiek katru gadu, līdz ar to ir iespēja pēc iespējas ātrāk noskaidrot, kur un kādas izmaiņas studiju procesā būtu jāievieš, kā arī sekot līdzi studējošo viedokļu dinamikai.

Studējošo aptauju rezultātu novērtējums ir viens no svarīgākajiem studiju programmas kvalitātes vērtēšanas kritērijiem. Studējošo anketas galvenās sadaļas ir:

- Augstskolas un studiju programmas atbilstība studējošā priekšstatiem;
- Studiju procesa kvalitātes vērtējums;
- Docētāju darba kvalitātes vērtējums;
- Augstskolas, studiju programmas starptautiskās sadarbības un studentu iesaistes zinātniskajā pētniecībā vērtējums;
- Vērtējums par demokrātijas principu ievērošanu augstskolā.

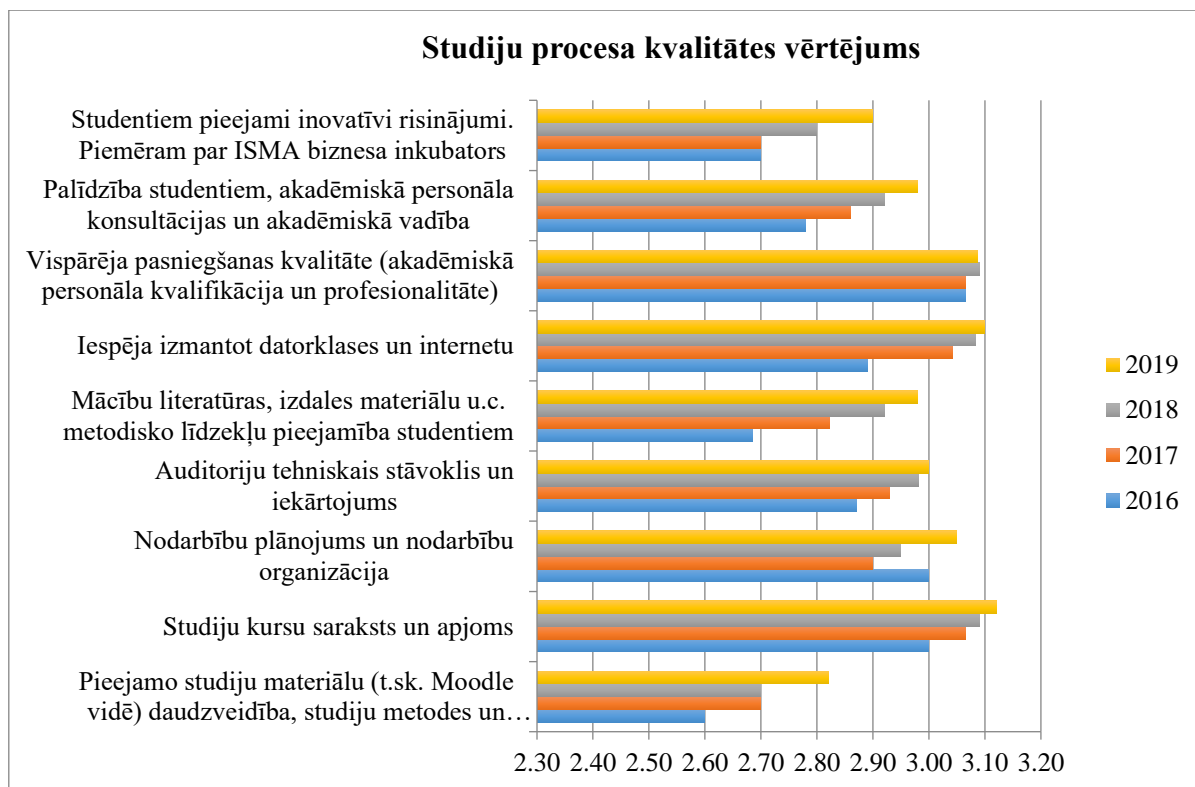
Kopumā profesionālās bakalaura studiju programmas „Uzņēmējdarbības vadība” studējošo vērtējumi uzskatāmi par labiem. Izmantota vērtējuma skala: 1 – vāji, 2 – apmierinoši, 3 – labi, 4 – ļoti labi. Atbildes uz pirmā saturiskā bloka jautājumiem par augstskolas darba un studiju programmas atbilstību studējošo cerībām apkopotas attēlā Nr. 2.

Attēls Nr. 2. Augstskolas un studiju programmas atbilstība studējošā priekšstatiem

Atbilžu svārstības pa gadiem pārsvarā ir nelielas. Kopumā studenti atzinīgi vērtē gan augstskolu, gan studiju programmu. Visatzinīgāk no visiem punktiem studenti ir novērtējuši savu izvēli studēt ISMA. Tas parāda, ka studenti kopumā ir apmierināti ar izglītības iestādi, kas augstskolai ir ļoti būtiski. Vērtējums attiecībā uz novērtēšanas metožu un atzīmju objektivitāti, kas iepriekšējos gados bija zemāks, pēdējā gadā ir uzlabojies. Tas skaidrojams ar to, ka studiju programmas studiju kursu apraksti tika pilnveidoti. Tajos ir detalizēti parādīts, kā tiek vērtēts studentu darbs konkrētajā studiju kursā. Kā nozīmīgs uzlabojums ir uzskatāmas arī studentu atbildes jautājumā par iespēju pielietot apgūto kvalifikāciju reālajā darbā. Studiju programmas īstenošanā tika ņemti vērā studentu ieteikumi par nozares profesionāļu iesaisti studiju procesā. Studiju kursu saturs tika papildināts ar tematiem un metodēm, kas ļauj studentiem labāk izprast, kā iegūtās zināšanas ir pielietojamas praktiskajā darbībā.

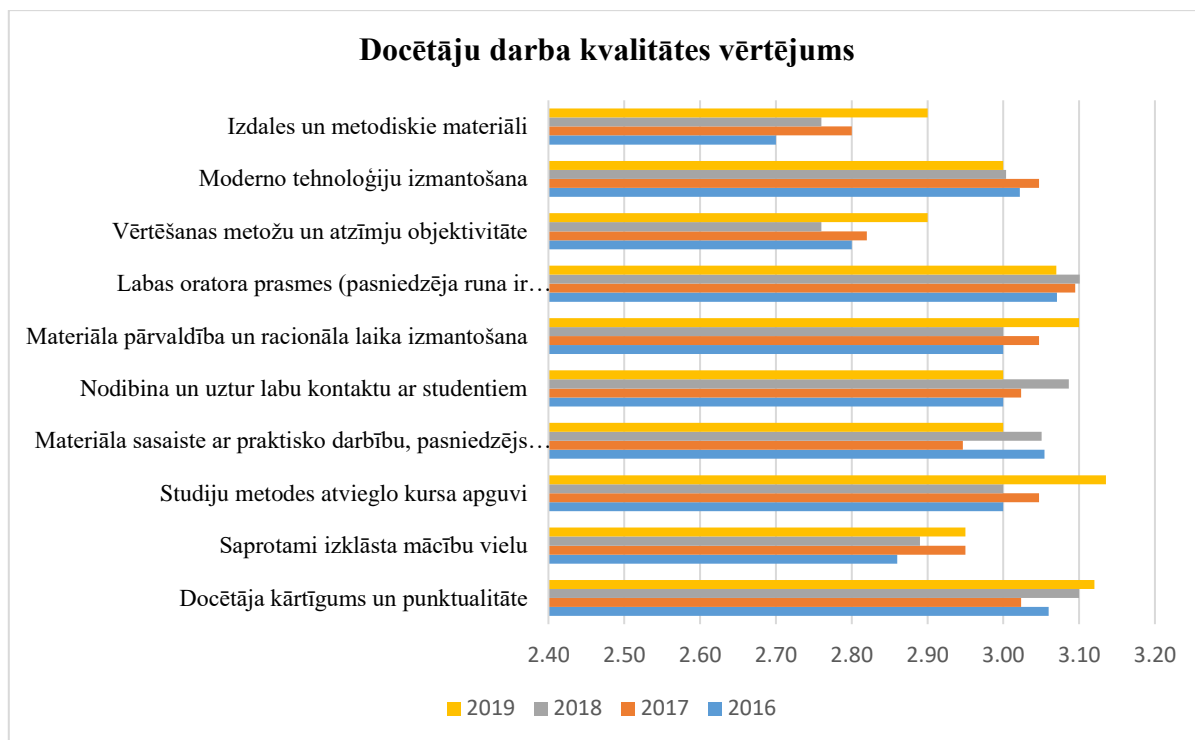
Analizējot studentu attieksmi pret studiju procesa kvalitāti (skat. attēlu Nr. 3), jāatzīmē, ka, līdzīgi kā iepriekšējos gados, labākie studentu vērtējumi ir par ISMA studiju kursu sarakstu un apjomu, iespējām izmantot internetu un par akadēmiskā personāla kvalifikāciju un profesionalitāti.

Attēls Nr. 3. Studējošo atbildes par studiju procesa kvalitāti

Zemākie vērtējumi ir par studiju materiālu un mācību literatūras pieejamību. Studentu viedoklis tiek ņemts vērā, augstskolas bibliotēka ir papildināta ar mācību literatūru, kas ir saistoša "Uzņēmējdarbības vadības" studiju programmas studentiem. Šī rādītāja kāpums 2019. gadā ir vērtējams pozitīvi. Līdzīgs vērtējuma kāpums ir rādītājam par studiju materiālu un Moodle vides kvalitāti, kuru pilnveidei augstskolā tiek nemitīgi pievērsta uzmanība.

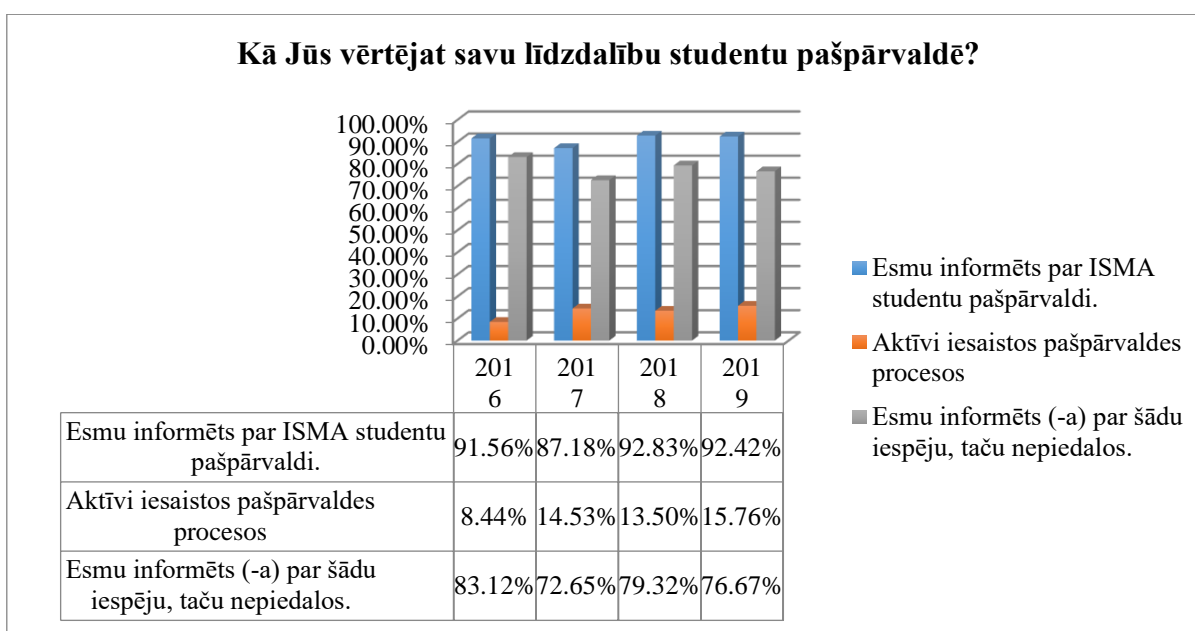
Vērtējumi par docētāju darba kvalitāti ir apkopoti *attēlā Nr. 4.*

Attēls Nr. 4. Docētāju darba kvalitātes vērtējums

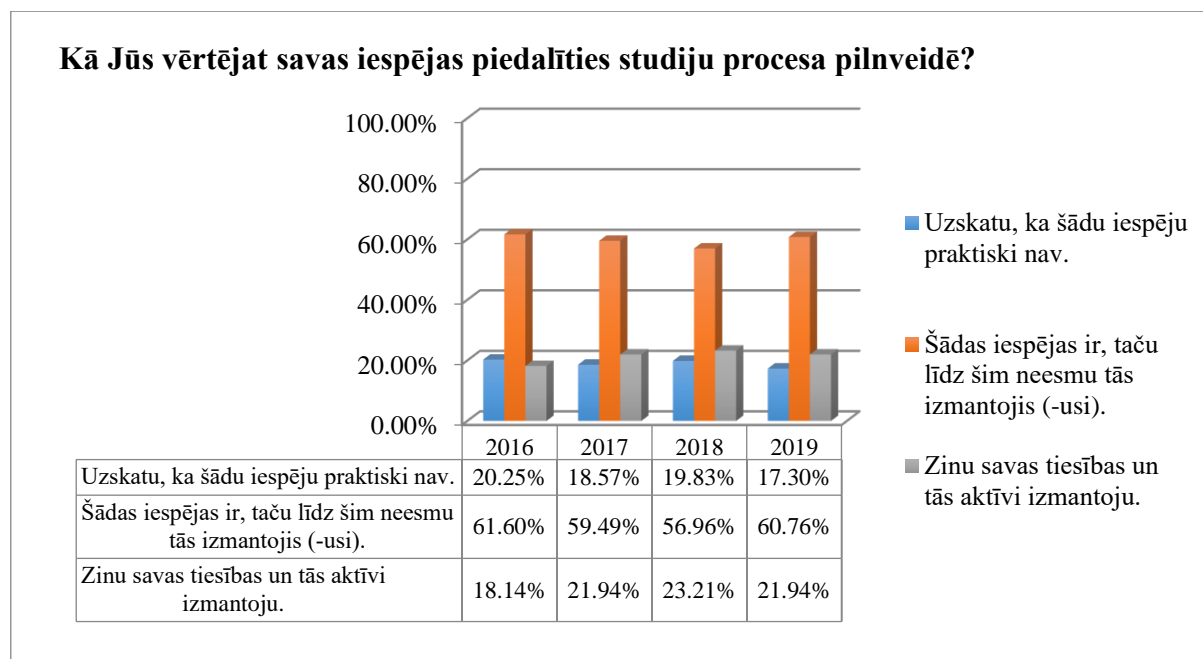
Studenti ļoti atzinīgi vērtē gan docētāju atsaucību sniegt nepieciešamās konsultācijas, gan to, ka zināšanas, kuras viņi iegūst, studējot ISMA, ir mūsdienīgas un daudzpusīgas. Kā nozīmīgs uzlabojums ir jāatzīmē vērtējuma kāpums par studiju kursa aprakstos iestrādāto metodisko materiālu un rekomendāciju studentu patstāvīgajam darbam atspoguļošanu. Līdzīgs vērtējuma kāpums ir arī jautājumā par studiju metožu pielietojumu.

Studentu vērtējumā demokrātijas principu ievērošana ISMA atzīta par samērā labu (skat. attēlus Nr. 5 un 6).

Attēls Nr. 5. Studentu vērtējums par līdzdalību studentu pašpārvaldē

Atzinīgi ir vērtējami arī studentu pašpārvaldes darba rezultāti. Šādas aktivitātes ir īpaši nozīmīgas bakalaura līmeņa programmu studentiem.

Attēls Nr. 6. Studentu vērtējums par iespējām piedalīties studiju procesa pilnveidē

Lai objektīvi novērtētu studiju procesa kvalitāti, analizētu absolventu konkurētspēju darba tirgū un atspoguļotu **absolventu** vērtējumu par studiju procesa veiksmēm un neveiksmēm, augstskola regulāri veic absolventu aptaujas un uzklasa viņu rekomendācijas un ieteikumus.

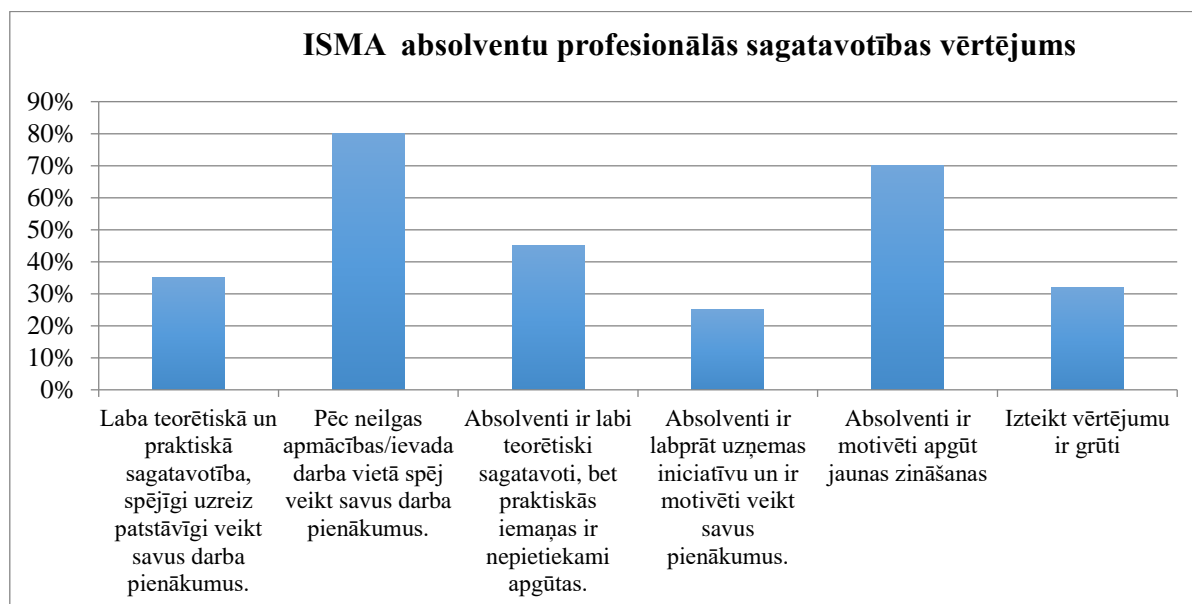
Kopumā absolventu vērtējums par ISMA profesionālā bakalaura studiju programmas “Uzņēmējdarbības vadība” studiju procesa kvalitāti līdzīgi kā iepriekšējā periodā ir labs. Savos ieteikumos studiju programmas pilnveidošanai absolventi atzīmē, ka vēlams vairāk piesaistīt aktīvi strādājošos nozares speciālistus, kuri izprot ne tikai uzņēmējdarbības teorētiskos aspektus, bet arī ir nozares profesionāļi, izprot tās specifiku un spēj piedāvāt konkrētus risinājumus uzņēmējdarbības pilnveidošanai. Atbildot uz jautājumiem par studiju programmu, absolventi atzinīgi novērtēja iegūto zināšanu kvalitāti un spēju pielietot iegūtās zināšanas savā darbā.

Vislabāk absolventi novērtēja studiju laikā iegūto praktisko kompetenču kvalitāti un kvalifikācijas praksē iegūto kompetenču kvalitāti. Absolventi atzīmēja, ka prakses laikā veiktie uzdevumi ir palīdzējuši izprast uzņēmējdarbības specifiku un iedrošinājuši pēc augstskolas absolvēšanas uzsākt praktisko darbību šajā jomā. Tas liecina par to, ka absolventi ir ieguvuši uzņēmuma vadītāja profesijai nepieciešamās kompetences un spēj studiju laikā iegūtās zināšanas izmantot savā profesionālajā darbībā.

Vērtējot iegūtās izglītības nozīmi esošās darba vietas atrašanās vai savas uzņēmējdarbības uzsākšanā, absolventi atzīmē, ka studijas augstskolā viņiem ļāvušas izveidot efektīvu komunikācijas sistēmu ar uzņēmuma darbiniekiem. Viņi ir iemācījušies precīzi formulēt mērķus un prioritātes, iedziļināties un izprast uzņēmējdarbības problēmas, kā arī iedrošinājušas uzsākt savu profesionālo darbību šajā jomā.

Augstskolā, līdzīgi kā iepriekšējos pašnovērtējuma periodos, tiek veikta **darba devēju** anketēšana, kuras mērķis ir noteikt ISMA profesionālā bakalaura studiju programmas “Uzņēmējdarbības vadība” kvalitatīvos sasniegumus, lietderību reālajā darba vidē, kā arī prognozēt absolventu nākotnes darba iespējas.

Kā liecina aptaujas rezultāti, lielākā daļa aptaujāto darba devēju ir apmierināti ar ISMA studiju programmas studentu profesionālo sagatavotību darbam.

Attēls Nr. 7. Darba devēju vērtējums par ISMA absolventu profesionālo sagatavotību

Ir jāatzīmē, ka nodarbinātības perspektīvu izvērtējumā īpaši nozīmīgas ir atbildes uz jautājumu par darbinieku vēlmi apgūt jaunas zināšanas. Darba devēji novērtēja šo prasmi kā ļoti labu un labu. Tas nozīmē, ka ISMA studiju programmas absolventi ir motivēti apgūt jaunas zināšanas un gatavi reaģēt uz darba tirgus izaicinājumiem. Arī atbildes uz pārējiem jautājumiem apliecina, ka studiju programmas absolventi ir kompetenti un atbilst darba devēju prasībām, ka ISMA absolventi līdztekus profesionālo kompetenču apguvei izprot uzņēmuma vadītāja profesijas nozīmīgumu plašākā sociālajā kontekstā. Tas saskan ar studiju programmas uzstādījumu par sociāli atbildīgu un pašpilnveidei atvērtu uzņēmuma vadītāju sagatavošanu.

2.7. Studējošo ienākošās un izejošās mobilitātes novērtējums

Ar mācībspēku un studējošo mobilitātes organizēšanu ISMA nodarbojas Ārējo sakaru daļa, kas ir izveidota ar mērķi nodrošināt ISMA starptautisko sadarbību ar citu valstu augstākās izglītības iestādēm, organizācijām un asociācijām. Ārējo sakaru daļa organizē studentu stažēšanos ārzemju uzņēmumos, kā arī apmācības savā specialitātē ārzemju augstskolās. Jebkurš ISMA students vienu reizi visā mācību periodā var iziet praksi vienā no ES valstīm Erasmus programmas ietvaros un saņemt programmas paredzēto stipendiju. Katru gadu studentiem ir iespēja iegūt detalizētu informāciju par praksi un tās nosacījumiem, kā arī tikties

ar partneriem, kuri piedāvā nodarbinātības iespējas, apmeklējot ISMA ikgadējo starptautisko konferenci Internship & Employment.

Erasmus+ augstākās izglītības iestāžu studentiem sniedz iespēju iegūt starptautisku pieredzi un zināšanas studijās kādā no partneru augstākās izglītības iestādēm vai praktizēties ārvalstu uzņēmumos vai citās atbilstošās darba vietās.

Studiju mobilitātes mērķi ir:

- sniegt iespēju studentiem pavadīt noteiktu studiju periodu, mācoties citas dalībvalsts augstskolā;
- sniegt iespēju studentiem gūt vērtīgu akadēmisko, valodas un kultūras pieredzi, studējot citās Eiropas valstīs;
- veicināt sadarbību starp augstākās izglītības iestādēm un uzlabot uzņemošo augstskolu studiju vidi;
- sekmēt labi kvalificētu un starptautiski pieredzējušu jaunu cilvēku – topošo profesionāļu attīstību.

Prakses mobilitātes mērķi ir:

- sniegt iespēju studentiem un nesenajiem augstskolu absolventiem gūt praktisku pieredzi uzņēmumā vai organizācijā citā Eiropas valstī;
- palīdzēt studentiem piemēroties ES darba tirgus prasībām;
- sniegt iespēju studentiem un nesenajiem absolventiem attīstīt īpašas prasmes, tai skaitā valodas prasmes un uzlabot izpratni par ekonomisko un sociālo kultūru;
- veicināt sadarbību starp augstskolām un uzņēmumiem;
- sekmēt labi kvalificētu, atvērtu un starptautiski pieredzējušu jaunu cilvēku – topošo profesionāļu attīstību.

Pēc mobilitātes beigām:

- uzņemošā iestāde nodrošina studentu un ISMA augstskolu ar sekmju izrakstu, kas apliecina, ka saskaņotā programma ir izpildīta;
- ISMA, izmantojot ECTS vai ekvivalentu kredītpunktu sistēmu, akadēmiski atzīst mobilitātes perioda studijas, kā to paredz mācību līgums;
- mobilitātes periods tiek minēts arī diploma pielikumā.

Studiju laikā ārvalstīs:

- studentam jāievēro noslēgtā Erasmus finansējuma līguma noteikumi, kā arī studiju līguma nosacījumi;
- jebkuras izmaiņas mācību līgumā studentam nekavējoties rakstiski jāsaskaņo ar ISMA un uzņemošo augstskolu;
- ārvalsts augstskolā studentam jāpavada pilns nolīgtais studiju periods, jākārtos nepieciešamie eksāmeni vai citi pārbaudījumi un jāievēro augstskolas noteikumi un kārtība;

- beidzot mobilitātes periodu, studentam jāsaņem ārvalsts augstskolas parakstīts sekmju izraksts. Tajā ir norādīti apgūtie studiju kursi un apkopoti iegūtie kredītpunkti un atzīmes;
- ISMA nodrošina veiksmīgi apgūto priekšmetu pilnu akadēmisko atzīšana (izmantojot ECTS kredītpunktu sistēmu);
- Erasmus studiju perioda laikā ārvalstī students netiek atbrīvots no maksas par studijām ISMA.

Studijās var doties studenti, sākot no 2. studiju gada, augstskolu nesenie absolventi mācību mobilitātes ietvaros var doties praksē ne vēlāk kā gadu pēc augstskolas absolvēšanas. Mobilitātes brauciena ilgums studijām ir no 3 mēnešiem līdz 12 mēnešiem, savukārt praksei – no 2 mēnešiem līdz 12 mēnešiem. Laika posmā no 2013.gada līdz 2019.gadam izejošās mobilitātes iespējas izmantojuši 164 ISMA bakalaura studiju programmā „Uzņēmējdarbības vadība” studējošie (skat. 2.tabulu).

Tabula Nr. 2. Studējošo izejošā mobilitāte pa gadiem

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Prakses mobilitāte	4	6	28	16	12	15	15
Studiju mobilitāte	26	4	15	9	4	7	3

Kā redzams, studējošie labprāt izmanto gan prakses, gan studiju iespējas apmaiņas programmās uz dažādām valstīm. Apmeklēto valstu skaits šajā periodā ir ap 20 valstis gan tepat kaimiņos – Igaunija, Lietuva, Polija, gan arī attālākās valstīs kā Spānija, Bulgārija Turcija, Kipra, Portugāle. Analizējot izejošās mobilitātes dinamiku novērojama tendence uz ārvalstīm doties prakses veikšanai vairāk nekā studijām sadarbības augstskolās. Tas saistīts galvenokārt ar studentu vēlmi gūt tieši praktisko pieredzi, nostiprināt svešvalodu zināšanas, arī pārbaudīt savas iespējas strādāt un iegūt pastāvīgu darbu kādā no Eiropas valstīm.

Studējošo ienākošā mobilitāte arī ir iepriecinoša – pārskata periodā uz uzņēmējdarbības bakalaura studijām ISMA ieradušies 127 studenti. Šis rādītājs liecina, ka ISMA piedāvātās studiju iespējas šķiet pievilcīgas arī Vācijas, Rumānijas vai Ukrainas studentiem, jo tie ieradušies ir gan no šīm, gan vēl citām valstīm.

Kopumā studējošo mobilitāte vērtējama pozitīvi, jo katru gadu ISMA studenti dodas uz vairākām valstīm apmaiņas braucienos, un aktīva ir arī studentu ierašanās Rīgā, lai izmantotu iespēju apgūt profesionālā bakalaura studiju programmas „Uzņēmējdarbības vadība” piedāvātos studiju kursus. Ar iekļaušanos studiju procesā problēmu parasti nav, jo gan ISMA studenti, gan mācībspēki ir pieraduši nodarbībās redzēt pārstāvjus no dažādām valstīm, jo tādu ir daudz arī pastāvīgo studentu vidū. Turklāt šie ISMA pastāvīgie studenti var veiksmīgi palīdzēt uz laiku atbraukušajiem labāk izprast studiju procesa, sadzīves vai kultūras atšķirības Latvijā un tām pielāgoties.

3. Studiju programmas resursu un nodrošinājuma atbilstība studiju programmas īstenošanas nosacījumiem un studiju rezultātu sasniegšanai

Studiju programmas „Uzņēmējdarbības vadība” īstenošana notiek moderni aprīkotās telpās Lomonosova ielā 1, kur ir pilnībā atjaunota ēka ar ērtām, gaišām, apsildāmām un vēdināmām nodarbību auditorijām, bibliotēku un kafejnīcu. Nodarbību telpas ir aprīkotas ar moderno tehnoloģiju aparatūru mūsdienīgai lekciju un semināru norisei – datoriem, projektoriem, televizoriem, interaktīvajām tāfelēm – kas ir noderīgi gan kā palīg līdzekļi lekciju vadīšanā, gan arī studiju rezultātu novērtēšanai. Piemēram, studentu prezentācijas prasmes tiek trenētas un pārbaudītas, daudzos studijuursos prezentējot grupu un individuālos darbus, kur tiek izmantoti projektori un atbilstoša prezentāciju programmatūra. Studiju programmas īstenošanai nav nepieciešamas speciāli aprīkotas laboratorijas vai citi specifiski resursi.

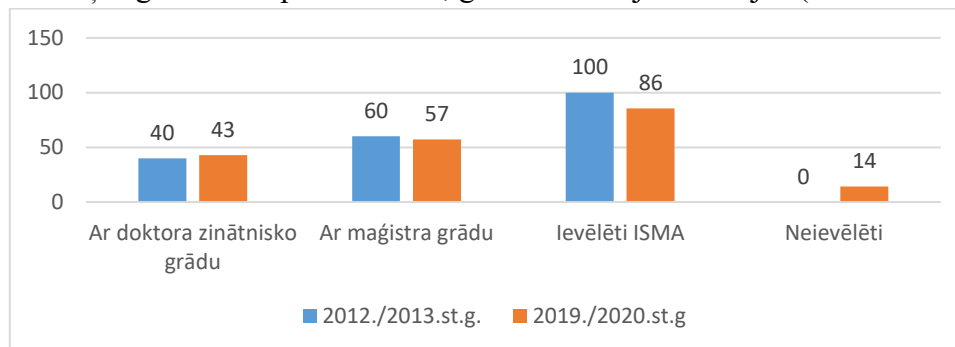
Lai nodrošinātu studentiem piemērotu vidi augstu studiju rezultātu sasniegšanai, dažādām nodarbībām tiek izmantotas atbilstošas telpas, piemēram, vairākās auditorijās ir viegli pārvietojami krēsli ar piestiprinātu nelielu galdu pierakstiem, tādējādi nepieciešamības gadījumā šajās telpās ir viegli organizēt darbu pāros, lielākās vai mazākās grupās.

Studējošajiem ir brīvi pieejama bibliotēka kopējā platībā 286m² ar plašu grāmatu un zinātnisko rakstu klāstu, kas regulāri tiek papildināts. Augstskola abonē pieeju elektronisko resursu platformai EBSCOhost, kuru studējošie var izmantot, pieslēdzoties no jebkura datora sev ērtā vietā un laikā, kas nodrošina brīvu piekļuvi informācijai, gatavojoties pārbaudījumiem, izstrādājot studiju un noslēguma darbus. ISMA mācībspēki regulāri publicē zinātniskus rakstus brīvi pieejamos zinātnisko krājumos, piemēram, ResearchGate.net un Academia.edu resursos. ISMA studējoši arī ir aicināti reģistrēties resursos un lietot brīvi pieejamu informāciju zinātniskos nolūkos.

4. Mācībspēki

4.1. Mācībspēku sastāva izmaiņu analīze un novērtējums par pārskata periodu

Bakalaura studiju programmā „Uzņēmējdarbības vadība” iesaistīto mācībspēku sastāvs kopumā ir samērā stabils, taču kopš iepriekšējās studiju virziena akreditācijas, protams, ir notikušas izmaiņas gan mācībspēku sastāvā, gan skaitliskajos rādītājos (skat. 8.attēlu).

Attēls Nr. 8. Mācībspēku procentuālais sadalījums

Vairāki ISMA mācībspēki turpina darbu bakalaura studiju programmā jau ilgstošus gadus, piemēram, taču ir piesaistīti arī vairāki jauni mācībspēki ar ievērojamu pieredzi pedagoģiskajā darbā un praktiskajā uzņēmējdarbībā.

Daļa mācībspēku turpina savas studijas doktorantūrā, bet viņu praktiskā darba pieredze ir ļoti nozīmīga un vērtīga studiju procesā, sniedzot studējošajiem skaidru priekšstatu par teorētisko zināšanu pielietošanu praksē, turklāt praktiski visi mācībspēki aktīvi darbojas zinātniskās pētniecības laukā.

4.2. Studiju programmas īstenošanā iesaistīto mācībspēku kvalifikācijas atbilstības studiju programmas īstenošanas nosacījumiem un normatīvo aktu prasībām novērtējums

Saskaņā ar „Augstskolu likuma” 27.pantu, ISMA akadēmisko personālu veido: profesori, asociētie profesori, docenti, vadošie pētnieki, lektori, pētnieki, asistenti. Akadēmiskie amati ISMA tiek ieņemti atbilstoši Latvijas Republikas likumdošanai, vēlēšanu kārtībā, ko nosaka augstskolas „Nolikums par vēlēšanām akadēmiskajos amatos ISMA”. Nolikumā iekļauti docētāju kvalifikācijas un atbilstības kritēriji atbilstoši „Augstskolu likuma” 28.,30., 32., 36., 37., 38. un 40. pantam.

Praktiķu piesaistīšana apmācību procesā ir viena no studiju programmas prioritātēm, jo tā ir nozīmīga konkurētspējīgā priekšrocība, ko novērtē ISMA studenti. Tāpēc regulāri tiek pieaicināti arī vieslektori ne tikai pilna studiju kursa apguvei, bet arī atsevišķu tēmu iztirzāšanai. Daļa no šādām lekcijām tiek organizēta konkrētām studentu grupām attiecīgā studiju kursa ietvaros, daļa ir plaši pieejamas jebkuram interesentam ISMA.

Mācībspēki aktīvi līdzdarbojas studiju programmas pilnveidē, studiju kursu aktualizācijā, metodiskajā darbā, kā arī nemitīgi pašpilnveidojas tālākizglītībasursos, semināros, tālākās studijās, piedalās zinātniskajā pētniecībā, konferencēs, projektos. Zinātniskās darbības

rezultāti tiek iestrādāti studijuursos, iepazīstinot arī studentus ar jaunākajām tendencēm nozarē.

4.3. Akadēmiskā personāla iesaiste zinātniskajā pētniecībā un iegūtās informācijas pielietojums studiju procesā

Ņemot vērā, ka ISMA vadība aktīvi motivē mācībspēkus un darbiniekus uz pētniecisko un zinātnisko darbu, atbalstot un stimulējot arī materiāli, kā arī pašā augstskolā tiek organizētas vairākas ikgadējās konferences, kurās darbinieki tiek rosināti piedalīties, gandrīz visi studiju programmā iesaistītie mācībspēki aktīvi nodarbojas ar zinātnisko pētniecību, piedalās konferencēs, izstrādā rakstus un publikācijas, iesaistās dažādos projektos gan Latvijā, gan ārvalstīs. Zinātniskās darbības process un rezultāti tiek integrēti studiju procesā gan iepazīstinot studentus ar jaunākajiem vadībzinātnes nozares atklājumiem, metodēm, modeļiem, gan veicinot studējošo līdzdalību pētījumu izstrādē.

Daži mācībspēku zinātniskās un praktiskās darbības piemēri, kas nozīmīgi tieši bakalaura studiju programmas „Uzņēmējdarbības vadība” studiju procesam un studiju kursu pilnveidei, apkopoti tabulā Nr. 3.

Tabula Nr. 3. Mācībspēku zinātniskās un praktiskās darbības piemēri, kas izmantoti studiju procesa pilnveidē

Iesaistītie mācībspēki	Pētījums/ publikācija/ projekts/ praktiskā darbība	Atbilstošie studiju kursi
V.Riaščenko	Shamshina T., Koryuhina C., Riashchenko V., Bezpartochna O. (2019) Gamification. Haven't we overplayed? Organizational-economic mechanism of management innovative development of economic entities: collective monograph/edited by M.Bezpartochnyi, in 3 Vol./ Higher School of Social and Economic. - Przeworsk, Poland, pp.275-287	Starta uzņēmējdarbības vadība
V.Riaščenko	Innovative approaches in the management of competitiveness of businesses. Collective monograph, edited by A. Berezin, M. Bezpartochnyi - Bezpartochnyi M., Živitere M., Riashchenko V. Use of cluster analysis to ensure the effective functioning and development of retail. Latvian Academy of Sciences. Riga: «Landmark» SIA, 2016. – Vol. 2 – 196 p., V.Riashchenko, M.Živitere The Development of the innovative capacity of Latvia. 11th International Technology, Education and Development Conference, March 6-8, Valencia (Spain). Pages 10071–10074. ISBN: 978-84-617-8491-2	Inovāciju vadība
O.Verdenhofa	R.Kopitovs, O.Verdenhofa, R.Djakons Comprehension of management problems forms understanding of business tasks.– The 12th International Conference „Information Technologies and management 2014”. April 16-17, 2014, Riga, Information Systems Management Institute.	Personāla vadība un lietvedība
I.Bērziņa	Sociāli atbildīgas komunikācijas modeļa izstrāde (balstoties uz jaunas mājas lapas izveidi), 2016-2018 Klientu lojalitātes programmas izstrāde Latvijas un Igaunijas tirgum, 2016-2018	Sabiedrisko attiecību vadība

I.Linde	I.Linde INTED2012 Proceedings, (6th International Technology, Education and Development Conference), Valencia (Spain), March 5-7, 2012; publikācija OPTIMIZATION STRATEGIES AND MANAGEMENT PROBLEMS OF HIGHER EDUCATION; 4798-4804 p. ISBN: 978-84-615-5563-5 The 13th International Conference Information Technologies and Management, ISMA, Rīga, Latvijā 16.-17. aprīlī, 2015; Analysis of consistency of calculation of an estimate of the higher education institution ranking, 358-359 lpp.; Programma un tēzes, Rīga, ISMA, 2013, ISBN 1691-2489.	Vispārējā kvalitātes vadība Pētnieciskais darbs 2: Projektu vadība Kursa darbs 2 Vispārējā kvalitātes vadība
J.Dehtjare	J.Dehtjare, V.Riashchenko Marketing the Social Entrepreneurship. - Applied Research in Health and Social Sciences: Interface and Interaction, 2015, No. 12 ISSN 1822-3338	Mārketings Pasākumu vadība

Pētījumu rezultāti un atziņas, kas gūtas, sagatavojot publikācijas, tiek iestrādāti atbilstošajos studijuursos, piemēram, izmantojot situāciju analīzē, piedāvājot instrumentus un tehnoloģijas izpētei vai lēmumu pieņemšanā vai kā labās prakses piemēri.

4.4. Mācībspēku sadarbības novērtējums. Studējošo un mācībspēku skaita attiecība studiju programmas ietvaros

Pilnībā izprotot mācībspēku sadarbības nozīmi, ISMA īsteno mācībspēku sadarbību trijos blokos:

- 1.1.Mācībspēku sadarbība studiju programmu un studiju kursu aprakstu izstrādē un aktualizēšanā.
- 2.1.Mācībspēku sadarbība metodiskā darba pilnveidošanā.
- 3.1.Mācībspēku sadarbība zinātniskās jaunrades jomā.

Lai nodrošinātu starppriekšmetu sasaisti un saskaņotas prasības attiecībā pret studiju rezultātu sasniegšanu, kā arī tiktu izslēgta nevajadzīga satura dublēšanās, studiju kursu saturs regulāri tiek apspriests un apstiprināts, sadarbojoties studiju programmā iesaistītajiem mācībspēkiem un studiju virziena padomes dalībniekiem. Tas notiek gan Padomes sēdēs, gan katedru sanāksmēs, gan arī mācībspēkiem tiekoties neformālā gaisotnē, lai savstarpēji dalītos ar informāciju un saskaņotu darbību savos studijuursos.

Regulāri notiek mācībspēku dalīšanās ar pieredzi jaunu, mūsdienīgu apmācības metožu izmantošanā, e-vides iespēju apguvē, radošas domāšanas attīstīšanā un tamlīdzīgu jautājumu apspriešana ikgadējās konferences „Open Learning and Distance Education” ietvaros, kas 2020.gada janvārī notika jau 18.reizi. Konferences laikā ir iespēja iepazīties ar jaunākajiem pētījumiem un atklājumiem, noklausoties referentu uzstāšanos, kā arī tikt klātienē ar kolēģiem no dažādām Latvijas un ārvalstu izglītības iestādēm un citām organizācijām.

Sākot ar 2019. gada aprīli, ISMA ir uzsākusi jaunu iniciatīvu, kas arī vērsta uz mācībspēku sadarbības veicināšanu pedagoģiski-metodiskajā darbā. 2019. gada 23.-26.aprīlī ISMA risinājās pirmā Erasmus+ Mācību un prakses nedēļa (*Erasmus+ Staff Teaching and Training Week at ISMA University*). Neformālā atmosfērā dalībniekiem bija iespējas pārrunāt

aktuālākās augstākās izglītības problēmas, izstrādāt ieteikumus studentu mobilitātes veicināšanai, kā arī dalīties pieredzē par mācību procesa īstenošanas specifiku Ukrainā, Lietuvā, Portugālē un citās valstīs. ISMA iniciatīva guva lielu atsaucību mācībspēku vidū, un ir plānots attīstīt šo iniciatīvu, aicinot vieslektorus vadīt seminārus un lekcijas studentiem un pasniedzējiem par aktualitātēm dažādās nozarēs.

Mācībspēku sadarbība zinātniskās jaunrades jomā tiek īstenota, ievērojot ISMA "Vadības, administrēšanas un nekustamo īpašumu pārvaldības" virzienā īstenoto studiju programmu sasaisti. Kopīgi zinātniskie pētījumi aptver tādas jomas kā vadības inovatīvie risinājumi uzņēmējdarbības konkurētspējas veicināšana, cilvēkresursu menedžments un cilvēk kapitāla attīstīšana uzņēmumos, sociālās uzņēmējdarbības problemātika un risinājumi, kā arī citi ar virziena ietvaros īstenotu studiju programmu specifiku saistītie pētījumi.

Pašnovērtējuma sagatavošanas brīdī Profesionālā bakalaura studiju programmā "Uzņēmējdarbības vadība" ir 808 studējošie un programmas īstenošanā iesaistīti 26 mācībspēki, līdz ar to uz 1 mācībspēku, neskaitot pieaicinātos vieslektorus, ir 31 students.